ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΗΤΙΚΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΥΠΟ Α. ΣΠΟΥΡΓΙΤΗ

Ὑπὸ τὸ ὑφιστάμενον κοινωνικὸν καθεστὼς τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς ἰδιοκτησίας, τὸ σύνολον τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν εἶναι διανεμημένον εἰς πολυπληθεῖς ἰδιωτικὰς οἰκονομίας, ὧν ἑκάστη διαθέτει ὡρισμένην πάντοτε ποσότητα αὐτῶν, διαφέρουσαν τὸ εἶδος καὶ τὴν μορφήν. Ὑπὸ τὴν λέξιν ἰδιωτικὴ οἰκονομία, δὲν ἐννοοῦμεν μόνον τὸ κεκτημένον περιουσίαν ἄτομον ἀλλὰ πάντα ὀργανισμόν, τὰς ἑταιρείας, τὸ Κράτος, τὰς Κοινότητας, ὅστις δύναται ν' ἀποκτήσῃ καὶ ἔχει περιουσίαν. Ἐφ' ὅσον δ' ὑπάρχει ἡ κατανομὴ αὕτη τῶν οἰκονομικῶν ἀγαθῶν εἰς πλείονας καὶ ἕκαστος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του μόνον ὡρισμένας οἰκονομικὰς δυνάμεις, οὐδεὶς τούτων δύναται νὰ εἶναι αὐτάρκης. Ὑπάρχει ἀδιάσπαστος ἄλυσις ἐξαρτήσεως καὶ ἕκαστος, ὅπως ἐκπληρώσῃ τὰς ἀνάγκας του, τροφῆς κατοικίας, ἐνδυμασίας, παραγωγῆς, ἔχει ἀνάγκην νὰ προσφύγῃ εἰς ἑτέρας οἰκονομίας, ὅπως ἀποκτήσῃ τὰ ἐλλείποντα αὐτῷ ἀγαθά. Πρὸς ἄρσιν ὅθεν τῶν ἐμποδίων τούτων, τῶν προερχομένων ἐκ τῆς ἐλλείψεως αὐταρκείας εἰς τὰς ἰδιωτικὰς οἰκονομίας, δημιουργοῦνται αἱ συναλλαγαί, ὧν ἡ ἀνταλλαγὴ καὶ ἡ πίστις εἶναι αἱ δύο διάφοροι μορφαί. Διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς παρέχομεν εἰς ἄλλους τὰ ἀντικείμενα, ὧν δὲν ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἀντ' αὐτῶν λαμβάνομεν ἕτερα ἀναγκαῖα ἡμῖν, καί, ἐπειδὴ σήμερον ἐν παντὶ ὑπεισέρχεται τὸ χρῆμα, πωλοῦμεν τὰ πλεονάζοντα, εἰσπράττομεν τὴν ἀξίαν αὐτῶν εἰς χρῆμα καὶ δι' αὐτοῦ ἀγοράζομεν ὅ,τι μᾶς ἀναγκαῖει. Ἡ ἀνταλλαγὴ ὅμως μόνη δὲν ἐπαρκεῖ, ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς ἡ μία οἰκονομία, ἔχουσα ἀνάγκην οἰκονομικῶν ἀγαθῶν δὲν ἔχει διαθέσιμα ἀνάλογα ἀνταλλάγματα καὶ τούτου τὴν θεραπείαν προσκομίζει ἡ πίστις, δι' ἧς εἰσέρχονται εἰς τὴν μίαν οἰκονομίαν ἀντικείμενα, χωρὶς αὕτη νὰ ὑποχρεοῦται νὰ δώσῃ τὸ ἀντάλλαγμα ἀμέσως ἀλλ' ἀναλαμβάνει νὰ παράσχῃ αὐτὸ ἐν τῷ μέλλοντι.

Τὴν δύναμιν τῆς πίστεως κατενόησαν πλήρως οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καὶ ἀπαντῶμεν παρὰ τῷ Δημοσθένῃ ῥήσεις πολλάς, δι' ὧν χαρακτηρίζονται τὰ

εὐεργετικὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα· «Δυοῖν ἀγαθοῖν ὄντοιν πλούτου τε καὶ πρὸς ἅπαντας πιστεύεσθαι, μεῖζον ἐστὶ τὸ τῆς πίστεως ὑπάρχον ἡμῖν» «Εἰδὲ τοῦτο ἀγνοεῖς ὅτι πίστις ἀφορμὴ τῶν πασῶν ἐστὶ μεγίστη πρὸς χρηματισμὸν πᾶν ἂν ἀγνοήσας».

Αἱ Τράπεζαι εἰσὶν αἱ μεσολαβοῦσαι διὰ τὴν πίστην, εἰσὶν οἱ ἔμποροι τῆς πίστεως λαμβάνουσι πιστώσεις παρὰ τοῦ πολλοῦ κοινοῦ, ὅπως μετοχετεύσωσιν αὐτὰς εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας. Εἰσὶν αἱ μεγάλαι κεντρικαὶ δεξαμεναὶ, εἰς ἃς εἰσρέει τὸ χρῆμα παρ' ἐκείνων, οἵτινες δὲν δύνανται νὰ χρησιμοποιήσωσιν αὐτὸ ἐπωφελῶς, ὅπως δοθῇ εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας πρὸς ἐπωφελῆ διὰ τὴν παραγωγὴν ἐκμετάλευσιν.

Ἐν Βαβυλῶνι ἤδη πρὸ τῆς 6ης π.χ. ἑκατονταετηρίδος βεβαιοῦται ἡ ὑπαρξις τραπεζιτικῶν ἱδρυμάτων Ἐκεῖ ἀπαντᾶται ὁ περιώνυμος οἶκος τῶν Jgidi, οὗ ὁ ἀρχηγὸς Sula ἀτεβίωσε τὸ 581 π.χ. Ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι παρατηρεῖται διαίρεσις ἐργασίας. Ὁ ἀργυραμοιβὸς, κολλυβιστὴς κερματιστὴς περιορίζεται εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν νομισμάτων : ὁ τοκιστὴς, δανειστὴς, χρήστης, δανείζει συνήθως ἐπ' ἐνεχύρῳ ὁ τραπεζίτης δέχεται καταθέσεις καὶ χρησιμοποιεῖ αὐτάς. Οἱ ἀργυραμοιβοὶ ἐγκατέστησαν τὰς τραπέζας αὐτῶν ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Μιλήτου. Ἐφέσου, Σμύρνης. Εἰς τὴν Κόρινθον κατὰ τοὺς Μηδικοὺς πολέμους μνημονεύονται οἱ τραπεζῖται καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ μέγας οἶκος τοῦ Φιλοστεφάνου, εἰς ὃν ὁ Θεμιστοκλῆς εἶχε καταθέσει 60 τάλαντα, ἤτοι περίπου 392, 000 συμερινὰς μεταλλικὰς δραχμάς. Εἶναι περίεργον ὅτι ἡ ἀρχαιότης, ἥτις τὰ πάντα ἐμελέτησε καὶ περὶ πάντων ἔγραψε δὲν μᾶς ἐκληροδότησε συστηματικὰς μελέτας περὶ τῆς τραπεζιτικῆς ἐπιστήμης, ἥτις ἀναμφισβητήτως ἔσχε μεγάλην ἀνάπτυξιν, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ ἐμπορίου, διότι οἱ Ἕλληνες, διαδεχθέντες τοὺς Φοίνικας. ἤσκησαν σπουδαιοτάτην θαλασσίαν ἐμπορίαν. Τὸ τοιοῦτον ἐν τούτοις ἐπαρκῶς ἐξηγεῖται ἐκ τῆς περιφρονήσεως, μεθ' ἧς οἱ ἀρχαῖοι ἀπέβλεπον εἰς πᾶσαν ἐργασίαν καὶ τουθένεκεν ἅπαντες. οἱ μετερχόμενοι βιοποριστικὰ ἐπαγγέλματα. ἦσαν ξένοι, μέτοικοι καὶ ἀπελεύθεροι. Παρὰ ταῦτα γνωρίζομεν πολλὰ περὶ τραπεζῶν ἐκ τῶν δικανικῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους καὶ τοῦ Δημοσθένους, ἐπ' ἀφορμῇ δικῶν, ἐχουσῶν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς μετὰ τραπεζῶν συναλλαγὰς καὶ ἀναφερομένων ἰδίως εἰς τὴν μεγάλην ἐν Ἀθήναις τράπεζαν τοῦ Πασίωνος.

Ἡ παρακαταθεσις χρημάτων καὶ ἄλλων τιμαλφῶν ὑπῆρχεν ἐκπαλαι ἀναγκαία. Τὸ πρῶτον αἱ παρακαταθῆκαι ἐγένοντο εἰς τοὺς ναούς, ἔνθα ἐλπίζετο ὅτι τὸ ἱερὸν τοῦ χώρου ἤθελε προφυλάξει κατὰ βεβήλων χειρῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ θεῖον ἐδείχθη ὅτι δὲν ἐπροστάτευεν ἐπαρ-

κῶς κατὰ τῆς ἱεροσυλίας καὶ μάλιστα σήμερον ἡ μνήμης ἀπαισίας πυρπόλησις τοῦ περιωνύμου ναοῦ ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου ἀποδίδεται εἰς αἰτίαν ἀποκρύψεως προηγουμένως γενομένης κλοπῆς.

Αἱ αὐταὶ ἀφορμαὶ ἐγένοντο κατὰ τὰς διαφόρους ἐποχὰς ἡ ἀφετηρία τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ ἐπαγγέλματος τῶν νομισματαλλακτῶν καὶ τῆς ἐξελίξεως τούτων εἰς τραπεζίτας ὡς καὶ τῆς μεταγενεστέρας δημιουργίας ἐκ τούτων τῶν κολοσσιαίων τραπεζικῶν ἱδρυμάτων τοῦ παρόντος. Ἡ νομισματαλλακτικὴ ἐργασία κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἐποχὴν καθίστατο ἔτι ἀναγκαιοτέρα λόγῳ τῆς μεγάλης πληθύος διαφόρων εἰδῶν κυκλοφορούντων νομισμάτων, διότι ἔκοπτον νομίσματα ἅπαντες οἱ ἡγεμόνες καὶ αἱ δημοκρατούμεναι πόλεις τοῦ τότε εἰς μικρὰ Κρατίδια διηρημένου κόσμου, καὶ λόγῳ ὅτι τὰ νομίσματα τότε ἐξεδίδοντο ἐλλειπῆ κατὰ τὸ περιεχόμενον εἰς πολύτιμον μέταλλον, οὗ ἡ ἀξία δὲν ἀντεπεκρίνετο εἰς τὴν ὀνομαστικήν, καὶ τοῦτο πρὸς ὄφελος τῶν ἐκδοτῶν. Ἡ Ἰταλία ὑπῆρξεν ἡ κοιτὶς τῆς τραπεζιτικῆς τέχνης. Εἰς τὰς ἐμπορικὰς πόλεις τῆς Ἰταλίας, αἵτινες ἐθαλασσοκράτουν ἐπὶ τῆς Μεσογείου, οἱ νομισματαλλάκται (campsores) ἵσταντο ὄπισθεν τραπέζης, ἐφ' ἧς εἶχον τοποθετημένον ζυγὸν καὶ λίθον δοκιμαστικὴν (pierre de touche), ὅπως ἐλέγχωσι τὸ βάρος καὶ τὴν καθαρότητα τῶν νομισμάτων καὶ ἐξ οὗ ἐπίπλου τῆς τραπέζης ἐπεκράτησεν ἡ λέξις τράπεζα, γινομένη κοινὴ εἰς ἁπάσας τὰς γλώσσας (banbue, banquier. banks, banker, banca, banchiere.

Ἡ πρώτη κατ' ἀρχαιότητα, ἀποκτήσασα φήμην, εἶναι ἡ τράπεζα τῆς Βενετίας, ἱδρυθεῖσα κατὰ τὸ ἔτος 1850 (ἢ 1851) καὶ ἀναπτυχθεῖσα εἰς τρεῖς ἐγκαταστάσεις, τὸ Monte vechio, τὸ Monte nuovo, καὶ τὸ Monte novissimo. Μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων μνημονεύομεν τὴν τράπεζαν τῆς Γενούης, καλουμένην Banca di San Giorgio. Ἱδρυθεῖσαν τὸ 1407 καὶ τὴν σπουδαιοτέραν πασῶν, τὴν τράπεζαν τοῦ Ἀμβούργου, ἱδρυθεῖσαν τὸ 1619 καὶ ζήσασαν βίον μακρὸν μέχρι τοῦ ἔτους 1873.

Αἱ καταθέσεις ἐγένοντο ἱστορικῶς ἡ ἀφετηρία τῆς δημιουργίας τῶν τραπεζῶν καὶ ἀπετέλεσαν τὸ βάθρον, ἐφ' οὗ ᾠκοδομήθη τὸ μεγαλοπρεπὲς οἰκοδόμημα τῆς σήμερον. Παντοῦ καὶ πάντοτε, ἐφ' ὅσον ὑπῆρξε στοιχειώδης τις πολιτισμὸς καὶ ἐγένετο χρῆσις νομίσματος, ἐγένετο ἐπαισθητὴ ἡ ἀνάγκη, ἕνεκεν πολλῶν καὶ ποικίλων λόγων, ἀποδημίας, ἀσθενείας κτλ. τῆς παραδόσεως εἰς τρίτους πρὸς φύλαξιν χρημάτων καὶ ἄλλων πολυτίμων. Τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς φυλάξεως ἀνελάμβανον οἱ νομισματαλλάκται, οἵτινες εἶχον τὰς καταλλήλους πρὸς τοῦτο διαρρυθμίσεις καὶ, ἀποκτήσαντες κεφάλαια, ἐνέπνεον ἐμπιστοσύνην. Ἀλλ' αἱ καταθέσεις, κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν εἰς τὸν κόσμον ἐμφάνισιν ἐν Εὐ-

ρώπη. Δὲν παρουσιάζουσι τὰς σημερινὰς αὐτῶν μορφάς. Εἶσιν ἁπλαῖ παρακαταθῆκαι (deposita regolaria). Τὰ κατατιθέμενα ὁ θεματοφύλαξ τραπεζίτης φυλάσσει αὐτούσια, ὅπως τὰ ἀποδώσῃ ὡς τὰ παρέλαβε, ἅμα ζητηθῶσι καὶ οὐ μόνον δὲν καταβάλλει τόκον ἀλλ' εἰσπράττει φύλακτρα, διὰ τὰς δαπάνας, εἰς ἃς ὑποβάλλεται ἵνα ἔχῃ τὰς καταλλήλους ἐγκαταστάσεις καὶ τὴν φροντίδα διὰ τὴν φύλαξιν. Αἱ ἀρχικαὶ ὅθεν λειτουργίαι τῶν τραπεζῶν δὲν ἦσαν πιστωτικαὶ ἀλλὰ νομισματαλλακτικαὶ καὶ ἐκ τῆς ἐργασίας τῶν παρακαταθηκῶν διεμορφώθη ἡ ἐργασία τῶν μεταφορῶν (γύρου. giro. virement, girobanken). Ἐὰν εἷς τῶν παρὰ μιᾷ τῶν τραπεζῶν τούτων καταθέτης, εἶχε νὰ μετρήσῃ ποσόν τι εἰς ἕτερον πελάτην τῆς αὐτῆς τραπέζης, ἐδίδεν ἐντολὴν εἰς τὴν τράπεζαν, ὅπως μεταφέρῃ τὸ ποσὸν τοῦτο ἀπὸ τοῦ λογαριασμοῦ του εἰς τὸν λογαριασμὸν τοῦ δανειστοῦ του ὅπως χρεώσῃ τὸν λογαριασμόν του καὶ πιστώσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ ἄλλου. Ἡ πρᾶξις διενηργεῖτο δι' ἁπλῆς μεταγραφῆς εἰς τὰ βιβλία τῆς τραπέζης (διαγραφή, reseriptio, prescrip tio), ἐν ᾧ ταυτοχρόνως ἡ τράπεζα μετέφερε τὸ ποσὸν ἀπὸ τῆς παρακαταθήκης τοῦ ἑνὸς εἰς τὴν τοῦ ἑτέρου.

Τὰ πράγματα ὅμως δὲν παρέμειναν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο καὶ λίαν ἐνωρὶς ἐκρίθη ὅτι, προκειμένου περὶ ἀντικαταστατοῦ πράγματος, ὡς εἶναι τὸ χρῆμα δὲν ἐνδιαφέρει. ἐὰν, ἀντὶ τῆς κατατεθείσης ποσότητος ἀπεδίδετο ἡ αὐτὴ ποσότης τοῦ αὐτοῦ εἴδους. Αἱ Τράπεζαι δὲν ἐφύλαττον πλέον ἰδιαιτέρως τὰς καταθέσεις ἀλ' ἔρριπτον εἰς κοινὸν ταμεῖον καὶ τὸ λαβεῖν ἑκάστου πελάτου ἐπιστοποιεῖτο διὰ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὰ βιβλία, ὥστε ἐπὶ μεταφορᾶς ἀπὸ λογαριασμοῦ εἰς λογαριασμὸν δὲν ἀπῃτεῖτο πλέον μετακίνησις χρήματος. Ἡ παρακαταθήκη ἐξηλίχθη εἰς κατάθεσιν, depositum regolare ἐγίνετο depositum irregolare. Ἡ πεῖρα ἐδίδαξεν ὅτι δὲν ἐζητεῖτο ποτὲ ἀθρόα ἡ ἀπόδοσις τοῦ συνόλου τῶν καταθέσεων καὶ ὅτι πάντοτε παρέμενεν ἀνέπαφον μέγα μέρος αὐτῶν καὶ αἱ τράπεζαι ἔκριναν ὅτι ἠδύναντο νὰ χρησιμοποιήσωσι μέγα μέγα μέρος αὐτῶν εἰς τακτικὰς ἐργασίας. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, ἀφ' ἧς ἐκράτησεν ἡ ὀρθὴ ἀντίληψις, αἱ καταθέσεις ἐπενεργοῦσιν ἐξόχως ἐπωφελῶς ἐπὶ τῆς γενικῆς οἰκονομίας καὶ ἀρχίζει τὸ κύριον ἔργον τῶν τραπεζῶν, τῆς μεσολαβήσεως διὰ τὴν πίστιν. Λαμβάνουσι πιστώσεις διὰ τῶν καταθέσεων ἵνα παρέχωσι πιστώσεις καί, ἐπειδὴ διὰ τῶν τοιούτων τοποθετήσεων των διὰ τῶν καταθέσεων προσκομιζομένων χρημάτων, ἀποκομίζουσι κέρδος, ἀντὶ νὰ ζητῶσι δικαιώματα φιλάξεως καταβάλλουσι τόκον εἰς τοὺς καταθέτας των καὶ συνήθως παρέχουσι καὶ ἕτερά τινα πλεονεκτήματα. Διὰ τὴν οὕτω διαμορφωθεῖσαν κατάθεσιν διετηρήθη ἡ αὐτὴ λέξις, λόγῳ

τῆς ἱστορικῆς ἐξελίξεως, ἐν ᾧ αὕτη ἀποτελεῖ σύμβασιν δανείου. Ἡ μορφὴ τῆς ἁπλῆς παρακαταθήκης διατηρεῖται καὶ νῦν δι' ἀντικείμενα διδόμενα πρὸς ἁπλῆν φύλαξιν καὶ αὐτουσίαν ἀπόδοσιν ὡς τίτλους, τιμαλφῆ κτλ.

Τὰς καταθέσεις διακρίνομεν εἰς 1) Καταθέσεις ὄψεως (money on call). Τούτων τὴν ἀπόδοσιν ὁ καταθέτης δύναται νὰ ζητήσῃ οἱανδήποτε στιγμήν, ἐκτὸς ἐὰν συνεφωνήθη προειδοποίησις ἡμερῶν τινῶν, ὅτε αὗται δύνανται νὰ ζητηθῶσι μετὰ παρέλευσιν τῶν ἡμερῶν τούτων καὶ συγκαταλέγονται καὶ αὗται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὄψεως καταθέσεων. Αἱ καταθέσεις ὄψεως ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην κατηγορίαν τῶν καταθέσεων καὶ τὸ κύριον εἶδος αὐτῶν. Εἰς αὐτὰς τοποθετοῦνται χρήματα, ἅτινα ὁ κάτοχος δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ δεσμεύσῃ διὰ μακρότερον χρόνον, ἀλλὰ θέλῃ νὰ ἔχῃ διαθέσιμα ὁποτεδήποτε λάβῃ ἀνάγκην αὐτῶν. Κατὰ τοῦτο οἱ ἐμπορευόμενοι καταθέτουσιν ἐν ὄψει τὸ πλεονάζον χρῆμα κατὰ τὰς νεκρὰς ἐποχάς, ὅπως ἀποσύρουν αὐτὸ ὅταν ἀρχίσῃ ἡ ἐποχὴ τῆς ἐργασίας οἱ κεφαλαιοῦχοι πράττουσι τὸ αὐτό, μέχρις οὗ παρουσιασθῇ κατάλληλος εὐκαιρία ἐπωφελεστέρας τοποθετήσεως. 2) Καταθέσεις προθεσμίας. Αὗται συνομολογοῦνται δι' ἀπόδοσιν μετὰ παρέλευσιν τριῶν, ἓξ μηνῶν ἢ ἑνός, δύο ἢ καὶ πλέον ἐτῶν καὶ πιστοποιοῦνται δι' ἐκδόσεως ὁμολογίας ἐκ μέρους τῆς τραπέζης, ἥτις ὁμολογία ἀποτελεῖ πραγματικὸν ἐμπορικὸν γραμμάτιον. Τοιαύτας καταθέσεις διενεργοῦσιν ἐκεῖνοι, οἵτινες θέλουσι νὰ τοποθετήσωσιν ὁριστικώτερον ἓν ποσὸν καὶ προτιμῶσι νὰ προσφύγωσιν εἰς μίαν τράπεζαν καὶ ἀρκεσθῶσιν εἰς τόκον μικρόν, εἰ καὶ εἶναι μεγαλύτερος τοῦ διδομένου εἰς τὰς ὄψεις, διότι ἕνεκεν τῆς ἰδιοσυγκρασίας των δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐκτεθῶσιν εἰς κυνδύνους ἐτέρων τοποθετήσεων. 3) Καταθέσεις Ταμευτηρίου. Αὗται προέρχονται ἐκ τῶν μικρῶν καὶ μεσαίων τάξεων καὶ χάριν τῆς ἐξωθήσεως τούτων εἰς ἀποταμίευσιν, αἱ τράπεζαι παρέχουσι πλείονα πλεονεκτήματα ἢ εἰς τὰς κοινὰς καταθέσεις, πρὸ παντὸς μεγαλύτερον τόκον, αἱ καταθέσεις αὗται ἔχουσι διπλοῦν σκοπόν, τὸν σχηματισμὸν κεφαλαίου καὶ δι' αὐτοῦ παρουσιάζουσι διαρκέστερον χαρακτῆρα παραμονῆς καὶ τὴν τήρησιν εἰς ἐπιφυλακὴν ἑνὸς ποσοῦ δι' ἐκτάκτους δαπάνας, ἐκ γεγονότων τινῶν τοῦ βίου, ὡς γάμου, γεννήσεως τέκνου, θανάτου καὶ ἀποτελοῦσι πολλάκις τὴν σανίδα σωτηρίας εἰς πᾶσαν δυσχερῆ περίστασιν.

Τὰ ἐκ τῶν καταθέσεων ἐκπηγάζοντα ὠφελήματα εἰσὶ παμμέγιστα διὰ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν ζωὴν καὶ ἀφορῶσι 1) τοὺς καταθέτας, εἰς οὓς αἱ τράπεζαι δίδουσι τόκον, ὥστε τὸ χρῆμα αὐτῶν δὲν παραμένει νεκρὸν οὐδὲ κατ' ἐλάχιστον χρονικὸν διάστημα καὶ εἰς οὓς, ἐκτὸς τοῦ τόκου,

παρέχουσι καὶ ἕτερά τινα πλεονεκτήματα, διότι ἀναλαμβάνουσι τὰς εἰσπράξεις καὶ πληρωμὰς αὐτῶν οὕτως ὥστε, ἐὰν ὁ πελάτης ἔχῃ τακτικὸν τρεχούμενον λογαριασμὸν παρὰ μιᾷ τραπέζῃ ἀπαλλάσσεται πολλῶν δαπανῶν διὰ σχετικὰς ἐνεργείας καὶ συνάμα χρησιμοποιεῖ συστήματα μεταφορῶν καὶ συμψηφισμῶν. Ὁ καταθέτης, ἔχων ἐν τῇ καταθέσει πάντοτε διαθέσιμα χρήματα, δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ πάσης παρουσιαζομένης εὐκαιρίας, ὅπως χρησιμοποιήσῃ αὐτὰ ἐπωφελῶς Εὑρισκόμενος δ' ἐν διαρκῇ ἐπικοινωνίᾳ μετὰ μιᾶς τραπέζης, καθίσταται γνωστὸς εἰς αὐτὴν καὶ οὕτω αὕτη δίδει καλὰς πληροφορίας περὶ αὐτοῦ ὅταν ζητηθῶσι καὶ συγκαταλέγει αὐτὸν μεταξὺ τῶν πιστούχων αὐτῆς 2) Τοὺς ἐπιχειρηματίας Αἱ τράπεζαι διὰ τῶν καταθέσεων καθίστανται αἱ μεγάλαι ἀποθῆκαι χρήματος, ἐξ ὧν ἀντλοῦσιν οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐργασθῶσι πλουτοπαραγωγικῶς. Ἄνευ τῶν τραπεζιτικῶν καταθέσεων, αἵτινες παρέχουσι τὰ μέσα εἰς τὰς τραπέζας διὰ τὰς ἐνεργητικὰς αὐτῶν λειτουργίας, θὰ ἦτο πολὺ δυσχερεστέρα ἡ ἐξεύρεσις τοῦ ἀναγκαίου χρήματος δι' ἐπωφελεῖς ἐπιχειρήσεις.

Αἱ καταθέσεις ἀποτελοῦσι τὸν κύριον μοχλὸν τῆς κινήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας. Δι' αὐτῶν συσσωρεύεται τὸ χρῆμα, ὅπερ ἄλλως θὰ παρέμενε νεκρὸν καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ὠφελείας διὰ τὸν κάτοχον, εἰς τὰς τραπέζας, αἵτινες δανείζουσιν αὐτὸ εἰς τοὺς ἐπιχειρηματίας, στερουμένους τοῦ ἀναγκαίου κεφαλαίου, ἐν ᾧ εἰσὶν ἔντιμοι, δραστήριοι, γνῶσται τῆς ἐργασίας καὶ ἔχουσι μὲν κεφάλαιον ἀλλ' οὐχὶ ἀνάλογον πρὸς τὴν ἐπιχείρησιν, ἣν διεξάγουσιν. Διὰ τῶν καταθέσεων κατορθοῦται ἡ συγκέντρωσις καὶ τῶν μικροτέρων ποσῶν, ἅτινα ἄλλως θὰ παρέμενον ἀχρησιμοποίητα ἕνεκεν τῆς διανομῆς αὐτῶν εἰς ἀναριθμήτους χεῖρας καὶ οὕτω συγκεντρούμενα, χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων παραγωγικῶν.

Δυὸ εἰσὶν αἱ προϋποθέσεις, ὑφ' ἃς τὸ κοινὸν προσκομίζει τὸ χρῆμά του εἰς τὰς τραπέζας: ἡ πεποίθησις ὅτι ἔχει αὐτὸ ἐκεῖ ἀσφαλὲς καὶ ὅτι δύναται ν' ἀποσύρῃ αὐτὸ οἱανδήποτε στιγμὴν θελήσῃ ἢ ἐπὶ τῶν καταθέσεων προθεσμίας κατὰ τὴν λῆξιν αὐτῶν. Οἱ δύο οὗτοι ὅροι, ἄνευ τῆς ὑπάρξεως τῶν ὁποίων δὲν θὰ ἐγίνοντο καταθέσεις, ἐπιβάλλουσιν εἰς τὰς τραπέζας ὑποχρεώσεις ἀντιστοίχους. Αὗται ὀφείλουσι νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν δι' ὅσον τὸ δυνατὸν ἀσφαλεστέραν τοποθέτησιν καὶ πέραν τούτου, ὅπως αἱ τοποθετήσεις αὗται ὦσι τοιαῦται, ὥστε ν' ἀνταποκρίνωνται εἰς πᾶσαν ἔστω καὶ μεγαλυτέρας ἐκτάσεως ζήτησαν ἐκ μέρους τῶν καταθετῶν των Ὁ Hübner(die Bänken 1854 σ.658 ἑπ.) λέγει ὅτι, ἐφ' ὅσον αἱ τράπεζαι ἐμπορεύονται τὸ χρῆμα, ὀφείλουσι νὰ

ἐργάζωνται ὡς οἱ ἔμποροι, οἵτινες πωλοῦσι τὸ αὐτὸ ἐμπόρευμα, ὅπερ ἀγοράζουσιν, ἤτοι ὀφείλουσι νὰ παρέχωσιν ὁμοίας πιστώσεις πρὸς ἐκείνας, ἃς λαμβάνουσι· τὰς ὄψεως καταθέσεις νὰ ἐκτοκίζωσιν ὄψει. Ἀλλὰ γενομένη δεκτὴ τῆς ἐκδοχῆς ταύτης, θὰ καθίστατο ἀδύνατος ὁ ἐκτοπισμὸς τῶν καταθέσεων ὄψεως, αἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν κατ' ἐξοχὴν κατηγορίαν καὶ θὰ ἐρρίπτετο εἰς τὸν κάλαθον τῶν ἀχρήστων ἅπασα ἡ γενομένη ἐξέλιξις τῶν καταθέσεων, μετατρεπομένων καὶ πάλιν εἰς ἁπλᾶς παρακαταθήκας τῶν ἀρχαίων τραπεζιτῶν. Διὰ τοὺς λόγους τούτους ἐπεκράτησεν ἡ ἀρχὴ τοῦ τροπεζιτικοῦ λεγομένου καλύμματος, ἤτοι ὅτι αἱ τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ κρατῶσιν εἰς μετρητὰ ἓν ποσοστὸν τῶν καταθέσεων καὶ τὸ ὑπόλοιπον νὰ τοποθετῶσιν εἰς ἀπαιτήσεις εὐκόλως ῥευστοποιησίμους, ἤτοι κατ' ἐξοχὴν εἰς προεξοφλήσεις καὶ βραχυπρόθεσμα δάνεια. Εἶναι ἄδικοι ὅθεν αἱ ἐπιρριπτόμεναι μομφαὶ κατὰ τῶν τραπεζῶν καταθέσεων ὅτι δὲν βοηθοῦσι τὰς βιομηχανικὰς, ἐπαγγελματικὰς καὶ γεωργικὰς τάξεις ὡς καὶ τοὺς ἰδιοκτήτας ἀκινήτων καὶ στρέφουσι τὴν προσοχήν των μόνον εἰς τοὺς ἐμπόρους. Τὸ τοιοῦτον ἐπιβάλλεται, διότι αἱ τάξεις αὗται ἔχουσιν ἀνάγκην μακροχρονίων πιστώσεων, ἃς δὲν δύναν ται νὰ παράσχωσιν αἱ τράπεζαι αὗται. Κατὰ ταῦτα αἱ τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ κρατῶσιν ἓν ποσὸν εἰς μετρητὰ ἐπαρκὲς διὰ τὰς πρώτας ἀνάγκας καὶ τὸ ὑπόλοιπον νὰ εἶναι τοιοῦτον, ὥστε νὰ μετατρέπηται εὐχερῶς εἰς χρῆμα. Συζητεῖται τὸ ζήτημα πόσον πρέπει νὰ εἶναι τὸ εἰς μετρητὰ κρατούμενον ποσοστόν. Ὑποστηρίζεται ὅτι πρέπει νὰ ᾖσαι τὸ 1|3, ὡς συνήθως ὁρίζουσιν αἱ νομοθεσίαι ὡς κάλυμμα διὰ τὰ τραπεζογραμμάτια. Τοιοῦτοι καθορισμοὶ τυγχάνουσιν ἀθεμίτου ὡς μηχανικοὶ καὶ στερούμενοι βάσεως, ἐν ᾧ ἡ λύσις ἐξαρτᾶται ἐκ διαφόρων εἰδικῶν περιστάσεων ὡς τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους, ἀναπτύξεως κερδοσκοπίας, ἀφθονίας ἢ σπάνεως χρήματος, ἃς μόνον καλὴ τραπεζιτικὴ πολιτικὴ δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ. Πάντως τὸ ζήτημα κέκτηται μεγίστην σπουδαιότητα καὶ λαμβανουμένου ὑπ' ὄψιν τοῦ ὄγκου τῶν καταθέσεων, αἵτινες ἔχουσι εισρεύσῃ εἰς τὰς τραπέζας ἁπασῶν τῶν χωρῶν πᾶσα ἀδυναμία τινῶν ἐξ αὐτῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεών του, θέλει ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα ἀνυπολογίστου ἐκτάσεως κλονισμὸν ἐπὶ τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς χώρας.

Τὸ ζήτημα τῆς θέσεως γενικῶν κανόνων διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν καταθέσεων καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ῥευστοποιησίμου τῶν τραπεζιτικῶν τοποθετήσεων, ἐκτὸς ἀπὸ τινων ἀπόψεων ἐν χώρᾳ τῆς Ἀμερικῆς, δὲν ἔτυχε νομοθετικῆς διαρρυθμίσεως. Αἱ νομοθεσίαι ἀπησχολήθησαν ἀποκλειστικῶς μὲ τὰς ἐκδοτικὰς τραπέζας καὶ ἀφῆκαν ἐλευθέρας τὰς

τραπέζας καταθέσεων. Ὁσάκις ὅμως συνέβαινον τραπεζικαὶ καταστροφαὶ καὶ ἐκινδύνευον τὰ χρήματα τῶν καταθετῶν, ἠκούοντο διαμαρτυρίαι καὶ ὑπεβάλλοντο προτάσεις νομοθετικῆς ἐπεμβάσεως Κυρίως αἱ προτάσεις ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν ἀναλογίαν μεταξὺ κεφαλαίου καὶ καταθέσεων, ὥστε αὐταὶ νὰ μὴ ὑπερβαίνωσιν πολλαπλάσιον τοῦ κεφαλαίου, εἰς τὸν καθορισμὸν ποσοστοῦ τῶν καταθέσεων, ὅπερ αἱ τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ κρατῶσιν εἰς μετρητὰ καὶ τέλος εἰς τὴν κατάστρωσιν ὡρισμένου σχεδίου τοῦ ἰσολογισμοῦ. Αἱ νομοθεσίαι ἐν τούτοις δὲν ἔκριναν τὸ ζήτημα ὥριμον πρὸς λύσιν Ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα συνέβησαν οὐχὶ ὀλίγαι χρηματιστικαὶ κρίσεις, συμπερασύραασαι εἰς τὸν ὄλεθρον πληθὺν τραπεζῶν καὶ περιοριζόμεθα ν' ἀναφερωμεν τὴν κρίσιν τοῦ 1866, τὴν γνωστὴν ὡς κρίσιν Overend Garney Co, καθ' ἣν ἔτι καὶ σήμερον μνημονεύεται μετὰ τρόμου μία Παρασκευὴ (black Friday) ἐν ᾗ ὁ πανικὸς ἔφθασε μέχρι τοιούτου σημείου, ὥστε πάντες ἀνέμενον τελείαν καταστροφὴν καὶ τὴν οὐχ' ἧττον σπουδαίαν κρίσιν τοῦ 1890' χαρακτηριζομένην ὡς κρίσιν Baring, ὅτε ἀνέστειλε τὰς πληρωμάς του ὁ μέγας οἶκος Baring Brothers, ἐν Ἀγγλίᾳ λέγομεν, παρὰ ταῦτα, δὲν ἔκριναν, ὅτι ἐπεβάλλετο ἡ λῆψις νομοθετικῶν μέτρων, τεθέντος ὅτι οἱ οἱδοίποτε περιορισμοὶ ἠδύναντο νὰ κλονίσωσι τὸ θαυμάσιον ἀγγλικὸν τραπεζιτικὸν οἰκοδόμημα καὶ μὴ ὑπαρχούσης πιθανότητος ἀποτελεσματικότητος μέτρων τοιούτων Ἐν τούτοις πρὸ διετίας ὑπεβλήθη νομοσχέδιον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν Βουλὴν, οὐχὶ θεσπίζον περιορισμοὺς ἀλλ' ἁπλῶς ζητοῦν νὰ καθορίσῃ ποῖα ἱδρύματα θέλουσι δικαιοῦσθαι νὰ χαρακτηρίζωσιν ἑαυτὰς τραπέζας ἐν σχέσει πρὸς τὰς ὑπ' αὐτῶν ἐκτελουμένας ἐργασίας (whatis a benk), οὕτως ὥστε τὸ κοινὸν νὰ γνωρίζῃ ὅτι μία ἑταιρία, χαρακτηρίζουσα ἑαυτὴν ὡς τραπέζαν, ἔχει ὡρισμένον κύκλον ἐνεργείας. Ἀλλὰ καὶ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο ἐγκαταλείφθη καὶ ὡς λέγει ὁ Economist «was shelved» Ἐν Γαλλίᾳ ἐπὶ Πρωθυπουργίας τοῦ Valdek Bousseau τὸ 1902 καὶ τὸ 1912 ὑπὸ τοῦ Janres καὶ ἐσχάτως τὴν 29]4]1921 ὑπεβλήθησαν προτάσεις λήψεως περιοριστικῶν μέτρων ἰδίως καθοριζομένου ὡρισμένου σχεδίου ἰσολογισμοῦ ἀλλὰ καὶ ἅπασαι αἱ ἀξιώσεις αὐταὶ δὲν ἔσχον καλυτέραν τύχην Ἐν Γερμανίᾳ εἰς τὴν ταχθεῖσαν Ἐπιτροπείαν, ὅπως γνωματεύσῃ περὶ τῆς ἀνανεώσεως τοῦ προνομίου τῆς Γερμανικῆς Αὐτοκρατορικῆς Τραπέζης, ἐτέθη τὸ ἐρώτημα, ἐὰν ἐπεβάλλετο ἡ λῆψις νομοθετικῶν μέτρων διὰ τὰς τραπέζας καταθέσεων καὶ σημειωθήτω ὅτι ἐν Γερμανίᾳ αἱ Τράπεζαι καταθέσεων ἀναμιγνύονται εἰς πᾶν εἶδος ἐπιχειρήσεων καὶ εἰσὶ συνεπῶς περισσότερον ἐκτεθειμέναι, Ἡ Ἐπιτροπεία ἀπεφάνθη ὅτι πᾶσα μεταβολὴ τοῦ συστή-

ματος καταθέσεων θὰ ἀπετέλει ἐπικίνδυνον πείραμα ἀνατροπῆς τοῦ πιστωτικοῦ συστήματος (von Grund aus ûmzuwächseln). Ἀλλ' ἔτι χαρακτηριστικωτέρα εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Βιομηχανίας τῆς Ἰταλίας Belloti γενομένη κατὰ Δεκέμβριον 1921 δήλωσις, ὅτε εὑρισκόμενος πρὸ τῆς μεγάλης καταστροφῆς τῆς Banca Italiana di Sconto, ἠδύνατο ἐλλίασε νὰ ἐκφρασθῇ ὡς ἀκολούθως. «Προτείνονται πολλὰ μέτρα πρὸς πρόληψιν τοιούτων κινδύνων ἐν τούτοις εἶναι πλέον ἐπικίνδυνον νὰ ζητῶμεν διὰ νέων κατασκευμάτων τὴν μεταβολὴν καταστάσεων, ἀποτελουσῶν τὸ στήριγμα τῆς οἰκονομικῆς συγκροτήσεως τῆς χώρας (il fondamento della construzione economica del paese.)

Αἱ καταθέσεις εἰς πάσας τὰς χώρας ἔλαβον ταραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἡ ἀναλογία τῶν κεφαλαίων τῶν Τραπεζῶν πρὸς αὐτὰς βαίνει διαρκῶς μειουμένη. Ἀρκεῖ ν' ἀναφέρωμεν ὅτι τὸ παρὰ ταῖς 43 ἀγγλικαῖς Τραπέζαις (Joint stock Banks) ὑπάρχον ποσὸν καταθέσεων ἀνήρχετο τὸ 1913 εἰς 809 ἐκ. λίρας, τὸ 1920-1921 ἄνω τῶν δύο δισεκ. παρὰ ταῖς εἴκοσι μόνον πλέον ὑπαρχούσαις Τραπέζαις, διότι τὰ τελευταῖα ἔτη ἐγένοντο πολλαὶ συγχωνεύσεις Τραπεζῶν, καὶ ἡ ἀναλογία τοῦ κεφαλαίου πρὸς τὰς καταθέσεις ἦτο πρὸ 30 ἐτῶν 18 1]2 ο]ο, πρὸ 20 ἐτῶν 13. 4 ο]ο καὶ νῦν περίπου 6 ο]ο. Τὸ κεφάλαιον τῶν Ἑλληνικῶν Τραπεζῶν πλὴν τῆς Ἐθνικῆς, κατὰ τὰ πρὸ τοῦ πολέμου ἔτη ἀνήρχετο περίπου εἰς 115 ἐκ. μετ' ἐλαχίστων ἀποθεματικῶν καὶ αἱ καταθέσεις περίπου εἰς 210 ἐκ. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα εἶχε κεφάλαιον 20, ἀποθεματικὸν 13 1]2 ἐκ. καὶ καταθέσεις 262 ἐκ. Μετὰ τὸν πόλεμον, αὐξηθείσης τῆς κυκλοφορίας τραπεζογραμματίων, αἱ καταθέσεις αὐξάνουσι καταπληκτικῶς ἄνευ αὐξήσεως κεφαλαίων ἀλλὰ πάντως ἐνδυναμώσεως τῶν ἀποθεματικῶν. Τὴν 31]12]1921 ἡ ἐθνικὴ Τράπεζα ἔχει κεφάλαιον πάντοτε 20 ἐκ. ἀλλ' ἀποθεματικὸν 135 ἐκ καὶ καταθέσεις ἰδιωτῶν 1722 ἐκ. καταθέσεις τοῦ Δημοσίου, τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ταμείου Πρακαταθηκῶν καὶ Δανείων 160 ἐκ. μὲ κυκλοφορίαν γραμματίων 2200 ἐκ. Αἱ λοιπαὶ Τράπεζαι, ὧν ἐν τῷ μεταξὺ ηὔξησε σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς, εἶχον κεφάλαιον περίπου 195 ἐκ. ἀποθεματικὰ 50 ἐκ. καὶ καταθέσεις περὶ τὰ 1500 ἐκ. ὥστε τὸ σύνολον τῶν καταθέσεων ἀνήρχετο περίπου εἰς 3225 ἐκ. Ἡ ἀναλογία τῶν κεφαλαίων πρὸς τὰς καταθέσεις παρουσιάζεται σχετικῶς καλή. Καὶ ὀφείλει ὅλως ἰδιαιτέρως ἐνταῦθα νὰ τονισθῇ ὅτι, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀναγκαστικοῦ δανείου, αἱ ἑλληνικαὶ Τράπεζαι ἔδειξαν τὴν πλήρη αὐτῶν ῥώμην καὶ μεγάλην ἀντοχήν, εὑρεθεῖσαι πανέτοιμοι, ὅπως ἀνταποκριθῶσιν εἰς πᾶσαν αἴτησιν τῶν καταθετῶν των οἵτινες ἐκάλεσαν ὅπως λάβωσι τὸ χρῆμά των.

Πρὸ' ὅλα ταῦτα διὰ μιᾶς μονοκονδυλιᾶς δὲν δύνανται ν' ἀνατραπῶσι συστήματα ἱστορικῶς ἐξειλιχθέντα, χωρὶς νὰ φέρωσι κλονισμὸν καὶ ἅπαντες οἱ προτεινόμενοι περιορισμοὶ ἀποτελοῦσι διατάξεις μηχανικάς, ὧν ἐντελῶς ἀβέβαια ἡ ἐπιτυχία καὶ τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα. Ὁ καθαρισμὸς ἀναλογίας τῶν καταθέσεων πρὸς τὸ κεφάλαιον καὶ ἡ ὑποχρέωσις τηρήσεως ἑνὸς ποσοῦ τοῦ τῶν καταθέσεων εἰς μετρητὰ παρουσιάζουσιν ἐντελῶς τὸ αὐθαίρετον, διότι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία βάσις, ἐφ' ἧς νὰ στηριχθῶσιν αἱ ἀναλογίαι αὗται, καὶ ἄλλως τε ὁ ὑποχρεωτικὸς ἐξαναγκασμὸς τῶν Τραπεζῶν νὰ κρατῶσιν ὡρισμένον χρηματικὸν ποσόν, ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ ποσὸν τῶν καταθέσεων, ὡς π. χ. $^1/_2$ ἢ τὸ $^1/_3$ ἢ τὸ $^1/_4$, δύναται νὰ φέρει μίαν Τράπεζαν εἰς πολὺ δυσχερῆ θέσιν, ὅταν συμβῶσι πλείονες ἀναλήψεις καταθέσεων τῶν προϋπολογιζομένων καὶ νὰ συντελέσῃ εἰς γενικὸν κλονισμόν, ὅταν εἰς περιστάσεις κρίσεων, καθ' ἃς αἱ Τράπεζαι ὀφείλουσι νὰ κενώσωσι τὰ ταμεῖά των πρὸς παροχὴν ἀρωγῆς, τυγχάνουσι περιοριζόμεναι ἐντὸς κλοιοῦ σιδηροῦ. Τὸ σύστημα τοῦ ὁμοιοτύπου τῶν ἰσολογισμῶν δύναται νὰ εἶναι χρήσιμον διὰ συγκέντρωσιν ἀκριβεστέρων στατιστικῶν πληροφοριῶν, ἀλλ' ἀπὸ ἀπόψεως ἀποτροπῆς κινδύνων πολὺ ὀλίγον δύναται νὰ συμβάλῃ, διότι ὡς ἔγραφεν ἐσχάτως ὁ Liesse εἰς τὸν Economiste Francais, οἱ ἐπιτήδειοι δύνανται νὰ εἰσαγάγωσιν ὅ,τι θέλουσιν εἰς τὰ διάφορα cadres τῶν οὕτω σχηματιζομένων compartimeuts. Ἐν τούτοις ἡ ἰδέα τῆς συστηματοποιήσεως ὡρισμένου ἐνιαίου τύπου ἰσολογισμοῦ δὲν εἶναι ἀποκρουστέα ἀλλὰ δεῖται πλείονος μελέτης, παρουσιάζουσα πλείστας δυσχερείας ἐφαρμογῆς. Ἡ προσοχὴ κυρίως ὀφείλει νὰ στραφῇ εἰς ὑποχρεωτικὰς συχνοτέρας δημοσιεύσεις περὶ ὅλων τῶν ἀφορώντων τὰς Τραπέζας καὶ νὰ καταστῇ δυνατόν, ὅπως, διὰ συγκεντρώσεως πασῶν τῶν ὑποχρεωτικῶν τούτων δημοσιεύσεων, δύναται τὸ κοινὸν ν' ἀντλῇ σχετικὰς πληροφορίας.

Ὁ μηχανισμὸς τῶν καταθέσεων ἔλαβε τὴν ἐντελεστέραν αὐτοῦ μορφὴν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἔνθα κατορθώθη εἰς μέγα σημεῖον, ὁ περιορισμὸς τῶν εἰς πραγματικὸν νόμισμα συναλλαγῶν. Τὰ μέσα, δι' ὧν οὕτω πραγματοποιεῖται ἡ κινητοποίησις τῶν καταθέσεων ἄνευ χρήσεως μεταλλικοῦ νομίσματος καὶ αὐτοῦ τοῦ τραπεζογραμματίου, εἰσὶν αἱ μεταφοραὶ ἀπὸ λογαριασμοῦ εἰς λογαριασμόν, αἱ ἐπιταγαί, οἱ συμψηφισμοὶ διὰ τῶν γραφείων ἐκκαθαρίσεως.

Τὰς πράξεις τῶν μεταφορῶν ἐκαλλιέργουν κυρίως αἱ ἀρχαῖαι Τράπεζαι (girobanken) Οἱ πλεῖστοι μεγαλέμποροι εἶχον λογαριασμὸν παρὰ τῇ μιᾷ καὶ μόνῃ ὑπαρχούσῃ ἐν τῇ πόλει μεγάλῃ Τραπέζῃ καὶ οὕτω, ἐφ' ὅσον ὁ εἷς ἤθελε νὰ καταβάλῃ εἰς ἕτερον χρηματικόν τι ποσόν, προσήρ-

χετο εἰς τὴν Τράπεζαν, ἔδιδε τὴν σχετικὴν ἐντολὴν καὶ ἐγίνετο ἡ μεταγραφὴ εἰς τὰ βιβλία τῆς Τραπέζης. Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν μεταφορῶν ὅπερ ἔλαβε τελείαν μορφὴν παρὰ ταῖς ἀρχαίαις ταύταις Τραπέζαις καὶ ἰδίως παρὰ τῇ Τραπέζῃ τοῦ Ἀμβούργου, δὲν ἐγενικεύθη μεταξὺ τῶν μεταγενεστέρων νεωτέρων Τραπεζῶν καὶ δυστυχῶς ἐλησμονήθη. Ἐξαίρεσιν ἀπετέλεσεν ἡ Αὐτοκρατορικὴ Τράπεζα τῆς Γερμανίας, ἥτις κατέβαλε πᾶσαν δυνατὴν προσπάθειαν, ὅπως τὸ γενικεύσῃ εἰς Γερμανίαν καὶ ἔσχεν ἐν ὀλιγίστῳ χρόνῳ ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα.

Ὡς πρόδρομοι τῆς ἐπιταγῆς δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν αἱ ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν ἐν Ἰταλίᾳ διδόμεναι ἀποδείξεις καταθέσεως (fedi di deposito, ceducae bancariae), αἵτινες ἐδίδοντο καὶ δι' ὡρισμένα μέρη τῆς καταθέσεως (fedi di Partito di banco) καὶ δι' ὧν ὁ καταθέτης ἠδύνατο νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κατάθεσίν του ἢ μέρος ταύτης εἰς ἕτερον. Ἡ Τράπεζα τοῦ Ἀμβούργου εἰσήγαγε τὰ λεγόμενα bancozettel, ἅτινα ἐχρησίμευον ὡς ἔγγραφος ἐντολὴ καταβολῆς ἑνὸς ποσοῦ. Ἀλλὰ παρ' ὅλα ταῦτα ἡ Ὁλλανδία καὶ ἡ Ἀγγλία ἔχουσι τὴν τιμὴν ὡς δημιουργήσασαι τὴν ἐπιταγὴν ὑπὸ τὴν νεωτέραν αὐτῆς μορφήν. Ἀμφισβητεῖται ποῖα τῶν δύο χωρῶν ἐβάδισεν ἐπὶ τὰ ἴχνη τῆς ἑτέρας ἀλλ' ὅπερ εἶναι πιθανώτερον, ἡ ἐπιταγὴ ἐφύη αὐτομάτως εἰς ἀμφοτέρας τὰς χώρας, δημιουργηθεῖσα ἐκ τῆς ἀνάγκης τῶν συναλλαγῶν. Ἐν Ὁλλανδίᾳ ὁ πελάτης ἔδιδεν ἔγγραφον ἐντολὴν (Kassierbriefe, lettre de caisse) εἰς τὸν Ταμίαν του (Kassier), ὅστις ἀπετέλει ἰδιαίτερον εἶδος ἐπαγγέλματος, καὶ οὗ ἡ ἐργασία συνίστατο εἰς τὴν φύλαξιν τῶν χρημάτων τῶν πελατῶν του ὡς καὶ τὴν διενέργειαν πάσης αὐτῶν χρηματικῆς δοσοληψίας καὶ δι' ἧς ἐντολῆς ὁ τραπεζίτης διετάσσετο νὰ μετρήσῃ εἰς ἕτερον χρηματικόν τι ποσόν. Ἐκεῖ τὸ 1776 ἐψηφίσθη πλήρης κανονισμὸς περὶ ἐπιταγῆς Ἐν Ἀγγλίᾳ, κατὰ τὴν 17ην ἑκατονταετηρίδα, οἱ ἔμποροι κατέθετον τὰ χρήματά των παρὰ τοῖς χρυσοχόοις, οἵτινες ἐξήσκουν καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ νομισματαλλάκτου καὶ ἔδιδον ἐντολὴν εἰς αὐτούς, ὅπως μετρῶσιν εἰς διαφόρους διάφορα ποσὰ ἐκ τῶν καταθέσεών των. Τὰ ἔγγραφα, δι' ὧν ἐδίδοντο αἱ ἐντολαί, ἐκαλοῦντο cash notes ἢ goldtsmith 's notes καὶ κατόπιν, ὅτε οἱ χρυσοχόοι ἀνεπτύχθησαν εἰς τραπεζίτας, ἐκλήθησαν Banker's notes. Ἡ Ἀγγλία ἐγένετο ἡ κλασικὴ χώρα τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἐπιταγῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἐκεῖ κρατούντων ἐβασίσθησαν ἡ πρακτικὴ καὶ ἡ νομοθεσία πάσης χώρας. Ἡ ἐπιταγὴ εἶχε πρὸ πολλοῦ γενικευθῇ ἐν τῇ πρακτικῇ πολὺ πρὶν ἢ αἱ νομοθεσίαι ἀποφασίσωσι νὰ διακανονίσωσι τὰ κατ' αὐτήν. Ἐν Ἀγγλίᾳ τὰ περὶ ἐπιταγῆς συμπεριελήφθησαν εἰς τὴν Billof Exhange akt τοῦ 1882, ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχει ὁ νό-

μος τοῦ 1865 περὶ ἐπιταγῆς καὶ συμπληρωματικοὶ τοῦ 1904 καὶ 1911 ἐν Γερμανίᾳ μόλις τὸ 1908 ἐψηφίσθη νόμος περὶ ἐπιταγῆς. Ἐν Ἑλλάδι ἐψηφίσθη ἐπίσης εἰδικὸς νόμος ὑπ' ἀρ. 1338, τοῦ ἔτους 1918, ἀκολουθήσας τὸν γερμανικόν.

Ἡ ἐπιταγὴ εἶναι ἔγγραφος ἄνευ ὅρων ἐντολὴ πληρωμῆς, διδομένη ἐν ὄψει εἰς τραπεζίτην (ὡς δέχονται αἱ πλεῖσται νομοθεσίαι), ἐκ ποσοῦ, ὅπερ ἔχει διαθέσιμον παρ' αὐτῷ ὁ ἐκδότης. Ἡ ἐπιταγὴ καθίσταται ὁ φορεὺς τῆς ἐν αὐτῷ ἀναγεγραμμένης ποσότητος, ἥτις παρακολουθεῖ τὸ ἔγγραφον καὶ ἀνήκει εἰς τὸν κάτοχον αὐτοῦ

Κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν συναλλαγματικήν, ἥτις εἶναι μόνον πιστωτικόν, ἡ ἐπιταγὴ χρησιμοποιεῖται ὡς ὄργανον πληρωμῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης προσεγγίζει πρὸς τὸ τραπεζογραμμάτιον, διότι ἀμφότερα ἔχουσι τὸν προορισμὸν ν' ἀντικαθιστῶσι τὰς εἰς μέταλλον πληρωμάς, νὰ λαμβάνωνται καὶ δίδωνται ἀντὶ μετρητῶν, ἀλλ' ἐκτὸς πολλῶν τυπικῶν διαφορῶν, οἰκονομικῶς διαφέρουσι, διότι τὸ τραπεζογραμμάτιον ἔχει τὸν προορισμὸν νὰ κυκλοφορῇ ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἢ μᾶλλον διαρκῶς, ἐν ᾧ ἡ ἐπιταγὴ ὀφείλει νὰ παρουσιασθῇ ἐντὸς βραχέως χρονικοῦ διαστήματος πρὸς πληρωμήν.

Ἡ ἐπιταγὴ παρουσιάζει πολλὰ πλεονεκτήματα καὶ ἔναντι τοῦ τραπεζογραμματίου, διότι τὸ τελευταῖον προσεγγίζει περισσότερον πρὸς τὸ χρῆμα καὶ παρέχει μέρος τῶν ἐνοχλήσεων, ἃς δημιουργεῖ τὸ χρῆμα, ἤτοι ἔχει ἀνάγκην φυλάξεως καὶ σχετικῶν ἐγκαταστάσεων πρὸς προφύλαξιν κατὰ πυρκαϊᾶς καὶ κλοπῆς, ἐν ᾧ ἓν βιβλιάριον ἐπιταγῶν ἀπαλλάσσει πάντων τούτων καὶ ἐπιπροσθέτως δίδει καὶ τόκον τὸ δι' αὐτῶν ἀντιπροσωπευόμενον ποσόν.

Τὴν τοιαύτην ἰδιότητα τῆς ἐπιταγῆς, ὡς ὀργάνου πληρωμῶν, προσεπάθησαν νὰ περιφρουρήσωσιν αἱ νομοθεσίαι, αἱ μὲν πληρέστερον, αἱ δὲ χαλαρώτερον, δι' εἰδικῶν περὶ αὐτῆς διατάξεων. Αἱ χαρακτηρίζουσαι τὴν ἐπιταγὴν γενικαὶ ἰδιότητες, οὐχὶ παραδεδεγμέναι ἅπασαι παρ' ἁπάσαις ταῖς νομοθεσίαις, εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι. Ἡ ἐπιταγὴ ἐκδίδεται πάντοτε ἐν ὄψει, ἤτοι πληρωτέα κατὰ τὴν ἐμφάνισιν, δὲν ὀφείλει νὰ περιέχῃ οἱονδήποτε ὅρον, αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν, περιοριστικὸν τῆς πληρωμῆς, ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ σύρῃ ἐκ τοῦ διαθεσίμου αὐτοῦ ἀντικρύσματος παρὰ τῷ πληρωτῇ, ὁ πληρωτὴς πρέπει νὰ εἶναι τραπεζίτης, ἀπαγορεύεται ἡ ἐκποδοχὴ τῆς ἐπιταγῆς, τάσσεται προθεσμία παρουσιάσεως αὐτῆς καὶ μόνον μετὰ παρέλευσιν ταύτης ἐπιτρέπεται ἀνάκλησις αὐτῆς, τῆς εὐθύνης ἀπαλλάσσεται καὶ αὐτὸς ὁ ἐκδότης ἐὰν ἡ ἐπιταγὴ μὴ παρου-

σιασθῇ ἐγκαίρως καὶ διαμαρτυρηθῇ ὑπόκειται εἰς ἐλαφροτάτην χαρτοσήμανσιν.

Clearinghouse. Ὁ σκοπὸς τελείου τραπεζιτικοῦ συστήματος ἐγκειται εἰς τὸν ἐπ' ἐλάχιστον περιορισμὸν τῶν εἰς χρῆμα καταβολῶν καὶ ἡ ἐπιταγὴ δὲν ἐπαρκεῖ ὅπως συμπληρώσῃ τὸ σύστημα, διότι ὁ τραπεζίτης ὀφείλει νὰ ἐξοφλήσῃ διὰ μετρητῶν τὴν ἐμφανιζομένην ἐπιταγὴν καὶ τοὐθένεκεν ἐδημιουργήθη ὁ οἶκος συμψηφισμῶν ἢ ἐκκαθαρίσεως (Clearing house).

Τὸ σύστημα τῶν μεταφορῶν εἶναι δυνατὸν ἐφ' ὅσον ὁ ἐκδότης καὶ ὁ κομιστὴς ἔχουσι λογαριασμὸν παρὰ μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ τραπέζῃ. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἐγένοντο τράπεζαι πολλαὶ αἵτινες διανέμονται τὴν πελατείαν, καὶ ἐφ' ὅσον ἐξαπλοῦται τὸ σύστημα τῶν τρεχουμένων λογαριασμῶν, οἱ πελάται μιᾶς τραπέζης παραδίδουσιν εἰς τὴν τράπεζάν των πρὸς εἰσπραξιν τὰς ἐπιταγὰς, ἃς ἔχουσι συρομένας ἐπὶ ἑτέρων τραπεζῶν. Ἡ ἐγγυτέρα λύσις εἶναι ἁπλῆ ἐὰν ἑκάστη τράπεζα συμψηφίζῃ μετὰ πάσης ἑτέρας τὰς ἀπαιτήσεις καὶ ὑποχρεώσεις της καὶ τὸ παραμένον ὑπόλοιπον καταβάλληται εἰς μετρητά. Ἀλλὰ καὶ πάλιν παρεμβάλλονται εἰς μετρητὰ πληρωμαί, ἃς ζητοῦμεν ν' ἀποφύγωμεν. καὶ πρὸς τοῦτο ἐγένετο ἰδιαιτέρα ὀργάνωσις, δι' ἧς ἐπιτυγχάνεται τελικὴ καὶ γενικὴ συμψηφιστικὴ ἐξίσωσις ὅλων τῶν ἀπαιτήσεων καὶ ὑποχρεώσεων μεταξὺ τῶν τραπεζῶν, αἵτινες ἀνήκουσιν εἰς τὸν σύνδεσμον τοῦ Clearing. Ἐὰν δ' ἐπὶ στιγμὴν δεχθῶμεν ὅτι ἅπαντες οἱ ἐμπορευόμενοι καὶ ἐπαγγελματίαι μιᾶς χώρας ἔχουσι λογαριασμὸν παρὰ μιᾷ τραπέζῃ καὶ ἅπασαι αἱ τράπεζαι ἀμέσως ἢ ἐμμέσως μετέχουσιν εἰς τὸ clearing, θέλει δημιουργηθῇ πλήρης συγκέντρωσις καὶ θὰ παύσῃ νὰ κυκλοφορῇ νόμισμα εἴτε μεταλλικὸν εἴτε ὡς τραπεζογραμμάτιον.

Ἡ ἐξελιξις τοῦ θεσμοῦ ἔχει μακρὰν ἱστορίαν ἀλλ' ὁ πρῶτος τέλειος συμψηφιστικὸς ὀργανισμὸς ἐγένετο ἐν Λονδίνῳ τὸ 1715, ὑπὸ τὸ ὄνομα, Banker's Clearing house, ὅστις δύναται ν' ἀξιώσῃ πρωτοτυπίαν, ἔλαβε τεραστίαν ἀνάπτυξιν καὶ ἐχρησίμευσεν ὡς ὑπόδειγμα δι' ἅπαντα τὰ ἐν ταῖς ἄλλαις χώραις συσταθέντα παρόμοια ἱδρύματα, ἅτινα κατώρθωσαν νὰ μιμηθῶσι τὴν τελείαν αὐτοῦ διαρρύθμισιν ἀλλ' οὐδὲ κατὰ προσέγγισιν νὰ ἐπιδείξωσιν ἐφάμιλλα ἀποτελέσματα. Ἵνα δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῶν κολοσσιαίων ποσῶν, ἅτινα συμψηφίζονται ἐτησίως εἰς τὰ μεγάλα συμψηφιστικὰ γραφεῖα τοῦ κόσμου, ἀναφέρομεν ὀλίγους ἀριθμούς. Εἰς τὸ Clearing house τοῦ Λονδίνου, οἱ συμψηφισμοὶ ἀνήρχοντο πρὸ τοῦ πολέμου εἰς 14-16 δισεκ. λίρας ἐτησίως ἤτοι περίπου 400 δισεκ. φρ. Τὸ 1920 ἀνῆλθεν εἰς 34.9 καὶ εἰς τὸ Country Cleering 4 δισεκ. ἤτοι

ἐν ὅλῳ περίπου 30 δυσεκ. ἢ 925 δυσεκ. φρ. τὰ αὐτὰ περίπου τὸ 1921. Εἰς τὸ συμψηφιστικὸν γραφεῖον τῆς Νέας Ὑόρκης αἱ συναλλαγαὶ πρὸ τοῦ πολέμου ἐκυμαίνοντο περὶ τὰ 100 δυσεκ. δολλάρια, τὸ 1920 ἀνῆλθον εἰς 243 δυσεκ. δολλ. τὸ 1921 εἰς 190: Οἱ Παρίσιοι καθυστεροῦσι. Τὸ συμψηφιστικὸν γραφεῖον τῶν τραπεζιτῶν ἐν Παρισίοις πρὸ τοῦ πολέμου μόλις παρουσίαζε κίνησιν περὶ τὰ 20 δυσ. φρ. Τὸ 1918 ἀνῆλθεν εἰς 28 δυσ. καὶ τὸ 1920 εἰς 167 δυσεκ.

Ἡ τηρουμένη διαδικασία ἐν Λονδίνῳ ἔχει ὡς ἀκολούθως. Εἰς ἀντιπρόσωπος ἑκάστης τῶν εἰς τὸ Clearing μετεχουσῶν τραπεζῶν μεταβαίνει καθ' ὡρισμένην ὥραν τῆς πρωΐας εἰς τὸν τόπον τῆς συνεδρίας, φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὅσα χρηματόγραφα ἔχει νὰ παρουσιάσῃ πρὸς πληρωμὴν καὶ συνάμα σημείωμα, ἐν ᾧ ἀναγράφονται αἱ ἀπαιτήσεις, ἃς ἔχει ἡ Τράπεζα, ἣν ἀντιπροσωπεύει, διακεκριμένως καθ' ἑκάστης τῶν λοιπῶν Τραπεζῶν. Ἐκεῖ παραδίδει εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν λοιπῶν Τραπεζῶν τὰ χρηματόγραφά του καὶ τὸ σημείωμά, ὅπως ἐξελεγχθῇ τὸ σύμφωνον αὐτῶν πρὸς τὸ σημείωμα. Ἐξ ἑτέρου λαμβάνει παρὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν λοιπῶν τραπεζῶν τὰ ἀντιπροσωπεύοντα τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν χρηματόγραφα κατὰ τῆς Τραπέζης, ἣν ἀντιπροσωπεύει ὡς καὶ τὰ σχετικὰ σημειώματα. Ἀφ' οὗ γίνωσιν αἱ ἀθροίσεις ἀμφοτέρων τῶν σημειωμάτων καὶ ἡ σχετικὴ ἀφαίρεσις, ἐξάγεται τὸ ὑπόλοιπον, ὅπερ ἑκάστη τράπεζα ἔχει λαβεῖν ἢ δοῦναι. Ἁπάντων τῶν σημειωμάτων τούτων ἡ ἀκρίβεια ἐξελέγχεται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ. Ἀφ' οὗ ἐκτελεσθῶσι ταῦτα ἕκαστος ἀντιπρόσωπος λαμβάνει μεθ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς βάρος τῆς τραπέζης, ἣν ἀντιπροσωπεύει, χρηματόγραφα, ἅτινα οἱ ἕτεροι ἀντιπρόσωποι τῷ ἐμπιστεύονται καὶ φέρει αὐτὰ εἰς τὴν τράπεζάν του ἔνθα ἐξελέγχονται καὶ ἀποφασίζεται ποῖα εἰσὶ δεκτὰ καὶ ποίων ἀποκρούεται ἡ πληρωμή. Μετὰ μεσημβρίαν μεταβαίνουσι πάλιν οἱ ἀντιπρόσωποι εἰς τὸ Clearing, ἐπιστρέφουσι τὰ ὑπὸ τῆς τραπέζης των ἀπορριφθέντα χρηματόγραφα καὶ παραλαμβάνουσι τὰ ὑπὸ τῶν ἄλλων ἀπορριπτόμενα. Τὰ ἀπορριπτόμενα ἐγγράφονται ἐκ νέου εἰς πίστιν τῶν τραπεζῶν, ἐφ' ὧν σύρονται καὶ ἐξάγονται πλέον τὰ ἀκριβῆ ὑπόλοιπα.

Τούτου γενομένου καὶ τεθέντος ὅτι, ἐὰν οἱ λογαριασμοὶ εἰσὶν ἀκριβεῖς, τὸ ἄθροισμα τῶν ὀφειλομένων ποσῶν παρὰ τῶν τραπεζῶν, ἃς τὰ τελικὰ ἐξαγόμενα παρουσιάζουσιν ὀφειλέτιδας, ὀφείλει νὰ ἦναι ἴσον πρὸς τὸ ἄθροισμα τῶν πόσων, ἅτινα ἔχουσι νὰ λαμβάνωσιν αἱ ἕτεραι τράπεζαι δὲν μένει ἕτερον ἢ αἱ ὀφείλουσαι τράπεζαι νὰ καταθέσωσιν εἰς τὸ clearing τὰ ποσὰ ἅτινα ὀφείλουσι καὶ τὸ clearing διανέμει ταῦτα εἰς τὰς τραπέζας, αἵτινες ἔχουσι νὰ τὰ λαμβάνωσιν. Ἀλλὰ καὶ τὰς τοιαύ-

τας τελικὰς εἰς μετρητὰ καταβολὰς κατώρθωσαν ν' ἀποφύγωσιν. Ἑκάστη τῶν τραπεζῶν τοῦ Clearing ἔχει λογαριασμὸν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀγγλίας καὶ δίδει διὰ λευκοῦ ἐντύπου ἐντολὴν εἰς ταύτην, ὅπως πιστώσῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ Clearing, ὅπερ ἔχει ἐπίσης λογαριασμὸν παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀγγλίας μὲ τὸ ποσόν, ὅπερ ἔχει νὰ μετρήσῃ. Αἱ τράπεζαι τοὐναντίον, αἵτινες ἔχουσι νὰ λαμβάνωσιν ἐντέλλονται διὰ πρασίνου ἐντύπου, ἐπικεχρωμένου ὑπὸ τοῦ ἐπιθεωρητοῦ, τὴν Τράπεζαν τῆς Ἀγγλίας, ὅπως τὰς πιστώσῃ μὲ χρέωσιν τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ Clearing. Οὕτως ὁ λογαριασμὸς τοῦ Clearing παρὰ τῇ Τραπέζῃ τῆς Ἀγγλίας καταλήγει ἡμερησίως εἰς τὸ μηδέν, ἀφ' οὗ διέλθωσιν δι' αὐτοῦ ἑκατ. λιρῶν.

Εἰς τὸ Clearing τοῦ Λονδίνου μετέχουσι μόνον αἱ τράπεζαι τοῦ City. Αἱ ἐκτὸς τοῦ City ἔχουσαι τὴν ἕδραν των τράπεζαι καὶ αἱ ἐπαρχιακαί, ἦσαν ὑποχρεωμέναι ν' ἀκολουθῶσι τὰς παλαιὰς μεθόδους.

Ὁ John Lubbock, γραμματεὺς τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Clearing house ὑπέδειξε τὸν τρόπον τῆς θεραπείας. Ἅπασαι αἱ τράπεζαι ἐνεργοῦσι δι' ἀντιπροσωπείας μιᾶς τῶν μετεχουσῶν εἰς τὸ Clearing τραπεζῶν. Πρὸς ἐκκαθάρισιν δὲ τῶν λογαριασμῶν τούτων λαμβάνει χώραν ἰδιαιτέρα συνεδρίασις, καλουμένη Couutry Clearing.

Δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι εὑρισκόμεθα ἔτι εἰς νηπιώδη κατάστασιν ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιταγῆς, τοῦ θαυμασίου τούτου μοχλοῦ τῆς κινήσεως τῶν καταθέσεων καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀποτελουσῶν τὴν κορωνίδα τοῦ συστήματος συμψηφιστικῶν πράξεων διὰ τοῦ οἴκου ἐκκαθαρίσεως. Ὁ Ἕλλην νομοθέτης ἔπραξε τὸ καθ' ἑαυτὸν καὶ μᾶς ἔδωκε τὸν περὶ ἐπιταγῆς νόμον καὶ συνάμα ἐφορολόγησεν ἐλαφρότατα τὴν ἐπιταγὴν διὰ δεκαλέπτου Νῶν καταστρέφων τὸν λόγον δὲν δύναμαι νὰ παραλείψω νὰ εἴπω ὅτι εἰς τὰς ἑλληνικὰς Τραπέζας ἐναπόκειται τὸ ἔργον τῆς διαδόσεως τῆς ἐπιταγῆς καὶ πρὸς τοῦτο θὰ ἦτο εὐκταῖον, ὅπως ἅπασαι αὗται, διὰ κοινῆς συνενοήσεως, πρωτοστατοῦσης τῆς Ἐθνικῆς θεωρήσωσιν ὡς κύριον αὐτῶν μέλημα τὴν διάδοσιν τῆς ἐπιταγῆς παρὰ τῷ ἐργαζομένῳ κοινῷ, εἰς ὃ ὀφείλουσι δι' εὐρείας προπαγάνδας, διενεργουμένης διὰ παντὸς πρὸς τοῦτο μέσου, νὰ καταστήσωσι καταληπτὰ τὰ ἐκ ταύτης ποικίλα δι' αὐτὸ καὶ τὴν ἐν γένει οἰκονομικὴν ζωὴν πηγάζοντα ὠφελήματα. Ἡ τοιαύτη προπαγάνδα ὀφείλει νὰ γίνῃ ἐπὶ εὐρυτάτης ἀκτῖνος, οὐ μόνον εἰς τὰς πόλεις ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μικρότερα χωρία, πρὸ παντὸς νὰ ἐμπνεύσῃ ἐμπιστοσύνην καὶ πείσῃ τοὺς φυλλάσσοντας τὸ χρῆμα ὅτι ἡ τοιαύτη ἀποθησαύρισις τυγχάνει αὐτοῖς ἐπιζήμιος. Τὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαδόσεως τῆς ἐπιταγῆς τραπεζιτικὸν συνα-

σπασμὸν ἐννοῶ, οὐχὶ ἐλαυνόμενον ὑπὸ πνεύματος συναγωνισμοῦ ἀλλ' ἐμφορούμενον ὑπὸ τῆς ἰδέας γενικωτέρου συμφέροντος, πραγματοποιηθησομένου διὰ τοῦ περιορισμοῦ τῆς χρήσεως τοῦ νομίσματος καὶ τοῦ τραπεζογραμματίου, παρεμβαλλομένης τῆς ἐπιταγῆς πρὸς κίνησιν τῶν καταθέσεων, καὶ οὕτω θέλει γίνῃ μέγα πρὸς περισυλλογὴν πανταχόθεν τοῦ διασκορπισμένου χρήματος, ὅπως χρησιμοποιηθῇ καταλλήλως εἰς παραγωγικὴν ἐργασίαν, ἵνα .

finis coronat opus.